ГУРУЛТАЈ АЗӘРБАЈЧАН СОВЕТ ӘДӘБИЈЈАТЫНЫН ВӘ ИНЧӘСӘНӘТИНИН ИНКИШАФЫНДАКЫ БӨЈҮК НАИЛИЈЈӘТЛӘРИ КӨСТӘРМӘКЛӘ ЈАНАШЫ БЕЛӘ ҺЕСАБ ЕДИР КИ, ЈАРАДЫЧЫЛЫГ ИТТИФАГЛАРЫНЫН ВӘ ИДАРӘЛӘРИНИН ФӘАЛИЈЈӘТИНДӘ ҺӘЛӘ ДӘ ЧИДДИ НӨГСАНЛАР ВАРДЫР. ПАРТИЈА ТӘШКИЛАТЛАРЫ ЈАРАДЫЧЫ ЗИЈАЛЫЛАРЫН ИДЕЈА-СИЈАСИ ТӘРБИЈӘСИНИ КҮЧЛӘНДИРМӘЛИ, ҺӘР БИР ИТТИФАГДА ГАРШЫЛЫГЛЫ ТӘЛӘБКАРЛЫГ, ЈОЛДАШЧАСЫНА ТӘНГИД ВӘ ӨЗҮНҮТӘНГИД ШӘРАИТИ ЈАРАТМАЛЫДЫРЛАР. ГУРУЛТАЈ ЈАЗЫЧЫЛАРЫ, БӘСТӘКАРЛАРЫ, РӘССАМЛАРЫ, ТЕАТР ВӘ КИНО ИШЧИЛӘРИНИ ҺӘЈАТА ДАҺА ДӘРИНДӘН НҮФУЗ ЕТМӘЈӘ, БИЗИМ КӨЗӘЛ СОВЕТ ҺӘЈАТЫМЫЗЫ, ФӘҺЛӘ СИНФИНИН, КОЛХОЗЧУ КӘНДЛИЛӘРИН ВӘ ЗИЈАЛЫЛАРЫН РӘШАДӘТЛИ ӘМӘЈИНИ ӨЗ ЈАРАДЫЧЫЛЫҒЫНДА ДАҺА ДОЛҒУН ВӘ ПАРЛАГ ӘКС ЕТДИРМӘЈӘ, БӨЈҮК БӘДИИ ВӘ ИДЕЈА ГҮВВӘСИНӘ МАЛИК ОЛАН, КОММУНИЗМ ГУРУЧУЛУҒУ ПАФОСУНУ ӘКС ЕТДИРӘН ӘСӘРЛӘР ЈАРАТМАҒА ЧАҒЫРЫР.

(Азәрбајчан Коммунист Партијасы Мәркәзи Комитәсинин һесабат мә'рузәси үзрә Азәрбајчан Коммунист Партијасы XXVIII гурултајынын гәтнамәсиндән.)

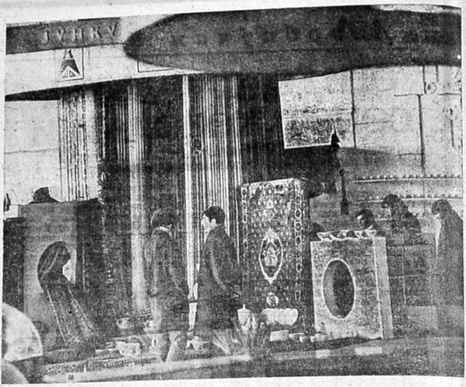

Бакыда дәнизкәнары паркда халг тәсәррүфатымызын наилијјәтләрини әкс етдирән даими сәрки ачылмышдыр. **Шәкилдә:** тамашачылар сәркинин експонатлары илә таныш олурлар.
Фото **А. Тавакаловундур.**

Азәрбајчан КП-нин XXVIII гурултајы

ЗАМАНЫН ТӘЛӘБЛӘРИ СӘВИЈЈӘСИНДӘ

Азәрбајчан Бәстәкарлар Иттифагы идарә һеј'әтинин сәдри
ГАРА ГАРАЈЕВИН нитги.

Азәрбајчан КП МК-нын биринчи катиби Һ. Ә. Әлијев јолдаш һесабат мә'рузәсиндә бәдии јарадычылыгла мәшғул олан зијалыларымызын мүвәффәгијјәтләрини јүксәк гијмәтләндирмәклә јанашы, республиканын јарадычылыг иттифаглары, о чүмләдән Бәстәкарлар Иттифагы барәсиндә чидди тәнгиди мүлаһизәләр сөјләди. Биз бундан чох чидди нәтичә чыхармалы, јарадычылыг вә тәшкилати ишимиздә олан нөгсанлары арадан галдырмаг үчүн бүтүн тәдбирләри көрмәлијик.

Индијәдәк Бәстәкарлар Иттифагы, нечә дејәрләр, инчәсәнәтимизин кәләчәк инкишафы уғрунда полемик вә публисистик формаларла мүбаризә апармагла кифајәтләнирди. Бу күн биз өз дөјүш чәркәләримизи јенидән гурмалы, фәал һүчума кечмәли, мусиги һәјатымызын бүтүн саһәләринә, мусиги театрларынын, консерт тәшкилатларынын елми идарәләрин вә мәктәбләрин, радионун вә телевизијанын ишинә чәсарәтлә нүфуз етмәлијик. Әминәм ки, садаладығым тәшкилатлар бизимлә тамамилә разылашачаг, чанлы вә сәмәрәли әлагә јарадачаглар.

Гурултајы чәсарәтлә әмин едә биләрәм ки, Совет Азәрбајчанынын бәстәкарлары вә мусигишүнаслары өз өһдәләринә дүшән вәзифәләри јеринә јетирәчәкләр.

Совет мәдәнијјәтинин усталары даим фәал јарадычылыг кәшфијјаты вә ахтарышлары апармалыдырлар. Онларын өз јарадычылығында идеја мәзмунуну даһа да дәринләшдирмәк, бәдии форманы тәкмилләшдирмәк мејли чәмијјәтимиздә баш верән дәрин ингилаби просесләрдән ирәли кәлир. Биз Сов.ИКП Програмында өз әксини тапан ән бөјүк ичтимаи-сијаси просеси — зеһни әмәклә физики әмәк арасында фәргләрин тәдричлә силинмәси просесинин шаһиди вә иштиракчыларыјыг. Мүасир елм вә техниканын наилијјәтләри сајәсиндә бизим заманәмиздә әмәјин бир чох формалары јүксәк интеллектуал характер дашыјыр. Буржуа өлкәләриндә «сечмә адамлар», биздә исә ә'лаһәзрәт фәһлә синфи вә әмәкчи кәндлиләр интеллектуал зирвәјә галхырлар. Тамамилә ганунаујғун бир һалдыр ки, биздә фәһлә синфинин вә әмәкчи кәндлиләрин интеллектуал јүксәлиши чәмијјәтимизин бүтүн һәјат саһәләринә һәлледичи тә'сир көстәрир, о чүмләдән јарадычы зијалыларын фәалијјәтиндә өз ин'икасыны тапыр, бәдии јарадычылығы даһа јүксәк пилләјә галдырыр, ону әсил новарторлуг јолуна, мүасирликлә чанлы, үзви әлагә јолуна јөнәлдир.

Тәәссүф ки, бизим јарадычылыг һәјатымызда, о чүмләдән мусиги саһәсиндә бә'зән ајры-ајры ишчиләрин тамамилә әсассыз вә субјектив мејлләринин — ирәлијә доғру һәрәкәтимизи сүн'и сурәтдә ләнкитмәк, 20—25 ил бундан әввәл газандыглары јарадычылыг наилијјәтләрини бу күн јүксәк бәдии нүмунә кими гәләмә вермәк чәһдләринин шаһиди олуруг. Шәксиз, өтән илләрин ән јахшы әсәрләри, — биздә белә әсәрләр аз дејилдир, — халгымызын мәдәни сәрвәтләр хәзинәсиндә һәмишә лајигли јер тутачагдыр. Бундан әлавә, биз өтән илләрин наилијјәтләрини тәкрар вә тәглид етмәји дејил, инкишаф етдирмәји зәрури сајырыг. Чүнки көзәл әсәр тәкраредилмәздир, мисилсиздир. Бизим көзәл заманәмиз исә даим өзүнүн јени диалектик ганунларыны ирәли сүрүр.

Сосиализм реализми, инчәсәнәтин хәлгилик вә партијалылыг принсипләри јарадычылығымызда тәрәггинин рәһнидир, чүнки бу принсипләр донмуш еһкамлар дејил, һәр чүр дурғунлуғу, еклетиканы, әзбәрчилији вә мәһдудлуғу инкар едән һәмишә јени вә дәрин, јарадычы идеоложи категоријалардыр. Ајдындыр ки, диалектик тәфәккүрүн мүәјјән гәдәр ајдын олмамасы һәтта чох исте'дадлы сәнәткарлара да реал шәраити вә заманын тәләбини објектив гијмәтләндирмәкдә мане олур. Бу, бизи бир даһа инандырыр ки, марксизм-ленинизм нәзәријјәсинә јијәләнмәк мүасир совет сәнәткары үчүн чох мүһүм, һәјати бир шәртдир.

Биз ифачы коллективләримизин вә артистләримизин Азәрбајчанын һүдудлары харичиндә газандыглары гәләбәләр вә мүвәффәгијјәтләрлә һаглы олараг фәхр едирик. Нечә олур ки, харичи тамашачылары валеһ едә биләнбизә — Монреалда вә Парисдә мән өзүм бунун шаһиди олмушам, — һәмјерлиләримиз биканә галырлар. Коллективләримиз вә артистләримиз Бакыда чыхыш едәркән салонлар, демәк олар, јарыја гәдәр бош олур. Көрүнүр, инчәсәнәтимизин бә'зи усталарынын ики симасы вардыр: онлар өзләринин биринчи симасыны тәмтәраглы вә бајрам күнләриндә, икинчи симасыны исә күндәлик ишдә бүрузә верирләр. Е'тираф етмәк лазымдыр ки, исте'дадымыз, сәнәткарлығымыз олса да, биз доғма евимизин сәрвәтиндән көнүлсүз истифадә едир, сөнүк бир јарадычылыг һәјаты кечирир вә тамашачыны да дарыхмага вадар едирик.

Белә бир факт диггәти чәлб едир: тамаша вә консерт тәшкилатларымыз өтән или бөјүк кәсирлә баша вурмушлар. Бу кәсир јүз минләрлә манат вәсаитә бәрабәрдир. Бу о демәкдир ки, јүз минләрлә адам театра вә ја филармонијаја кетмәк истәмәмиш, инчәсәнәтимизин тә'сир даирәсиндән кәнарда галмыш, ишимизин бир һиссәсинин сәмәрәси олмамышдыр. Бу һалда, итирилән манатлар бизим үчүн мә'нәви иткидир. Бу мә'нәви кәсирин бошлуғуну һеч бир дотасија вә мәбләғин һесабдан силинмәси долдура билмәз!

Бу кәдәрли һалларын сәбәбләри, һәр шејдән әввәл, артистләр вә мусигичиләр арасында әмәк интизамынын вә бәдии интизамын олмамасындан, чох заман архаизмчылыгдан, ловғалыгдан, өзү һаггында јүксәк фикирдә олмасындан ибарәтдир. Бир сәбәб дә бундан ибарәтдир ки, өзләринә, јарадычы ишчиләрә лазыми тәләбкарлыгла јанашмајан, субјективизмә јол верән, әдаләтли тәнгидә дөзмәјән вә она гәзәбһәтлә јанашан бә'зи бәдии вә инзибати рәһбәрләр бу чүр һәрәкәтләри илә рәһбәрлик етдикләри коллективләрә пис нүмунә көстәрирләр. Белә бир вәзијјәт үчүн мәс'улијјәти, көрүнүр, республика Мәдәнијјәт Назирлијиндә ахтармаг лазымдыр. Ахы, назирлик бу мәсәләләрдән башгаларына нисбәтән даһа јахшы хәбәрдардыр.

Республикамыз түкәнмәз јарадычы гүввәләрә вә имканлара маликдир. Үмуми ишин хејринә сәһвләримизә вә нөгсанларымыза објектив нәзәр салынмасындан һеч кәс инчимәмәли вә наразы галмамалыдыр. Бу, коммунистләрә јарашан һал дејилдир.

Ахырда гејд етмәк истәрдим ки, Азәрбајчанда адлы-санлы сәнәткарларла јанашы, исте'дадлы, чәсарәтли, јорулмаг нә олдуғуну билмәјән кәнчләр дә ишләјир вә јарадырлар. Онларын бә'зиси артыг танынмыш, бә'зиси исә јарадычылыг јолуна тәзәчә гәдәм басыр. Инчәсәнәтин һансы нөвүнә мүрачиәт етсәк, тәзә адларла гаршылашарыг. Бу, бизи севиндирир. Бизим борчумуз бу исте'дадлы кәнчләрә даим јардым көстәрмәкдән, һәм јарадычылыгда, һәм дә әмәкдә вә һәјатда онларын гаршысына чыхан мүрәккәб мәсәләләрин һәллиндә көмәк етмәкдән ибарәтдир.

Изин верин, В. И. Ленинин көзәл вә парлаг сөзләрини мисал кәтирим: «Биз кәләчәк партијасыјыг, кәләчәк исә кәнчләриндир. Биз јенилик јараданлар партијасыјыг. Јенилик јараданларын далынча исә кәнчләр һәмишә һәвәслә кедирләр. Биз чүрүк көһнәлијә гаршы фәдакарчасына мүбаризә едәнләр партијасыјыг, фәдакарчасына мүбаризәјә исә кәнчләр һәмишә биринчи олараг кедәрләр. Биз һәмишә габагчыл синфин кәнчләр партијасы олараг галачағыг». Көзәл сөзләрдир. Мән өз чыхышымы бу сөзләрлә гуртармаг истәјирәм.

Алимләрин рәссамларла көрүшү

Азәрбајчан ССР Елмләр Академијасынын Кибернетика Институтунда рәнккар вә график рәссамларымызын јарадычылығына һәср олунмуш мараглы кечә кечирилмишдир. Республика Мәдәнијјәт Назирлијинин билаваситә академија институтларында тәшкил етдији сәркидә Сов.ИКП XXIV гурултајы әрәфәсиндә фырча усталарынын әсәрләри нүмајиш етдирилмишдир. Бу, Азәрбајчан рәссамларынын алимләр гаршысында бир нөв јарадычылыг һесабаты иди. Кибернетика Институтунда алимләрлә рәссамларын көрүшү, рәсм әсәрләриндән ибарәт сәрки, гурултајгабағы «Инчәсәнәти күтләләрә» шүары алтында кечирилән тәдбирләрдән бириди.

Сәркидә Микајыл Абдуллајевин Һиндистан силсиләсиндән олан вә Ч. Неһру адына мүкафата лајиг көрүлмүш әсәрләри, Марал Рәһманзадәнин линогравүрләри, Сәттар Бәһлулзадәнин, Тағы Тағыјевин, Ләтиф Фејзуллајевин вә башгаларынын рәсмләри көстәрилмишдир.

Кибернетика Институтунун алимләри сәнәтшүнасларла бәрабәр рәссамларын өзләрини дә кечәјә дә'вәт етмишдиләр. Графика устасы М. Рәһманзадә мүасир Азәрбајчан гадынларынын образлары үзәриндә нечә ишләдијиндән данышмышдыр. Сәнәтшүнас Шәфигә Меһралыјева рәссамын јарадычылыг јолундан бәһс етмишдир.

М. Рәһманзадәнин әсәрләри дүнјанын бир чох өлкәләриндә сәркиләрдә көстәрилмишдир. Онун гравүрләри һал-һазырда бир сыра музејләрдә сахланылмагдадыр.

Кибернетикләрлә рәссамларын «дәјирми стол» архасындакы бу көрүшү һәр ики тәрәф үчүн фајдалы олду. Дикәр институтларда, мүәссисәләрдә, али мәктәбләрдә дә белә кечәләр — көрүшләр тәшкил олунмасы нәзәрдә тутулмушдур.

О. ПЕТРОВА